

ДОКЛАД

ОТ

ИЗПЪЛНИТЕЛНА АГЕНЦИЯ ПО ОКОЛНА СРЕДА

*съгласно чл. 50 от Наредбата за изискванията за пускане на пазара на
електрическо и електронно оборудване и за третиране и
транспортиране на отпадъци от електрическо и електронно
оборудване*

София
Декември 2010 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

	Страница
I. ВЪВЕДЕНИЕ.....	3
1. Цели на наредбата.....	4
2. Обхват на наредбата.....	4
3. Задължения на лицата, пускащи на пазара ЕЕО.....	5
4. Отговорности на лицата, пускащи на пазара ЕЕО.....	5
II. ПРЕГЛЕД НА СИТУАЦИЯТА.....	7
III. ПРЕДПРИЕТИ МЕРКИ ОТ ОРГАНИЗАЦИИТЕ ПО ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ, ОТ ЛИЦАТА, ПУСКАЩИ НА ПАЗАРА ЕЕО, ИЗПЪЛНЯВАЩИ ЦЕЛИТЕ ПО НАРЕДБАТА ИНДИВИДУАЛНО И ОТ ПУДООС	8
IV. ДАННИ ЗА ОСЪЩЕСТВЕНИЯ КОНТРОЛ ОТ ДЪРЖАВНА АГЕНЦИЯ ЗА МЕТРОЛОГИЧЕН И ТЕХНИЧЕСКИ НАДЗОР И КОМИСИЯТА ЗА ЗАЩИТА НА ПОТРЕБИТЕЛИТЕ.....	14
V. КОЛИЧЕСТВЕНИ ДАННИ ВЪВ ВРЪЗКА С ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА НАРЕДБАТА ЗА ЕЕО.....	15
1. Пуснато на пазара в страната ЕЕО.....	15
2. Събрано ИУЕЕО от лицата, извършващи дейности по събиране на ИУЕЕО.....	15
3. Предварително третирано, повторно използване, рециклиране, оползотворяване и/ или обезвреждане на ИУЕЕО.....	16
4. Брой на издадените разрешения, комплексни разрешителни и регистрационни документи по чл.12 ЗУО за дейности с ИУЕЕО, разрешенията на организациите по оползотворяване и броя на производителите и вносителите, изпълняващи задълженията си индивидуално	17
VI. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЦЕЛИТЕ ПО СЪБИРАНЕ.....	19
VII. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЦЕЛИТЕ ПО РЕЦИКЛИРАНЕ.....	19
VIII. ЗАКЛЮЧЕНИЕ.....	20

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Докладът се изготвя съгласно чл. 50 от Наредбата за изискванията за пускане на пазара на електрическо и електронно оборудване и за третиране и транспортиране на отпадъци от електрическо и електронно оборудване (Наредба за ЕЕО), приета с ПМС № 82 от 2006 г. (ДВ бр. 36, от 2006 г.). В сила от 01.07.2006 г., посл. изм., бр. 53 от 10.06.2008 г.

Наредбата за ЕЕО осигурява пълно транспониране в българското законодателство на изискванията на Директива 2002/95/ЕС относно ограничението за употребата на определени опасни вещества в електрическото електронното оборудване и на Директива 2002/96/ЕС относно отпадъци от електрическо и електронно оборудване, на база ангажименти за хармонизиране на националната политика и законодателство в областта на управление на отпадъците с това на ЕС. Наредбата е издадена на основание чл.24, ал.2 на Закона за управление на отпадъците (ЗУО).

С ДВ. бр. 53 от 10 юни 2008 г. е изменената Наредбата за ЕЕО и са въведени изискванията на Директива 2002/96/ЕС за отпадъците от електрическо и електронно оборудване, изменена с Директива 2003/108/ЕС и Директива 2002/95/ЕС за ограничаване на употребата на определени опасни вещества в електрическото и електронното оборудване.

Настоящият доклад е третият, който се изготвя за цяла календарна година, след влизане в сила на Наредбата за ЕЕО. Докладът се изготвя въз основа на събраните данни по чл. 44 - 55 от Наредбата за ЕЕО. За целите на доклада са използвани събраните за 2009 г. данни за пуснатото на пазара електрическо и електронно оборудване (ЕЕО) и за събраното, предварително третирано и рециклирано излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО).

За изготвянето на настоящия доклад са използвани следните източници:

- Лица, пускащи на пазара ЕЕО – данни за пуснатото на пазара в страната ЕЕО;
- Оператори на площадки за събиране и временно съхраняване, съоръжения за предварително третиране и/или на съоръжения за оползотворяване на ИУЕЕО – данни за събраното, предварително третирано и оползотворено ИУЕЕО;
- Организации по оползотворяване на ИУЕЕО - информация за предприетите мерки и действия съгласно чл.48, ал.1 от Наредбата за ЕЕО;
- Предприятие за Управление на Дейностите за Опазване на Околната Среда (ПУДООС)-постъпили средства от продуктови такси и предприети мерки;
- Агенция Митници (АМ) – данни за внесеното и изнесеното от страната ЕЕО и ИУЕЕО;
- Национална Агенция за Приходите (НАП) – данни за количествата ЕЕО, въведено на територията на страната от друга държава - членка на Европейската Общност (ЕО) и изпратено от територията на страната към територията на друга държава - членка на ЕО;
- Национален Статистически Институт (НСИ) - данни за пуснатото на пазара в страната ЕЕО, в т. ч. за произведеното, внесеното и изнесеното от страната ЕЕО;
- Държавна Агенция за Метрологичен и Технически Надзор (ДАМТН) – информация за осъществения контрол за съответствието на пусканото на пазара ЕЕО с изискванията на чл.5, 7 и 8 от Наредбата за ЕЕО;
- Комисия за Защита на Потребителите (КЗП) – информация за осъществения контрол за съответствието на пусканото на пазара ЕЕО с изискванията на чл.5, 7 и 8 от Наредбата за ЕЕО.

1. Цели на Наредбата

Наредбата за електрическо и електронно оборудване определя изискванията за пускане на пазара на електрическо и електронно оборудване и за събирането, транспортирането, временното съхраняване, предварителното третиране, повторното използване, рециклирането, оползотворяването и/или обезвреждането на излязлото от употреба електрическо и електронно оборудване. Тези изисквания се определят с цел:

- предотвратяване на вредното въздействие върху околната среда от ИУЕЕО;
- увеличаване количеството на повторно използвано, рециклирано и оползотворено чрез други операции ИУЕЕО и ограничаване делът на обезвреденото;
- предприемане на мерки от лицата, участващи в проектирането, производството, разпространението и потреблението на ЕЕО, както и от лицата, които извършват дейности с ИУЕЕО, за ограничаване на вредното въздействие на ЕЕО през целия му жизнен цикъл и образуваните от него отпадъци върху човешкото здраве и околната среда.

С Наредбата за електрическо и електронно оборудване се регламентира:

- ограничаването употребата на опасни вещества в ЕЕО;
- въвеждането на изисквания за маркиране на ЕЕО;
- извършването на дейностите по събиране, транспортиране, временно съхраняване, предварително третиране, повторно използване, оползотворяване и/или обезвреждане на ИУЕЕО без риск за човешкото здраве и околната среда;
- информирането на крайните потребители за ролята им в разделното събиране на ИУЕЕО и наличните системи за разделно събиране.

2. Обхват на Наредбата за ЕЕО

Наредбата за ЕЕО се прилага за:

а) Електрическо и електронно оборудване, попадащо в следните категории:

1. големи домакински уреди;
2. малки домакински уреди;
3. информационно и телекомуникационно оборудване;
4. потребителски уреди;
5. осветителни тела;
6. електрически и електронни инструменти;
7. електрически и електронни играчки, уреди за забавление или за спорт;
8. медицински устройства;
9. уреди за мониторинг и контрол;
10. автомати.

б) ИУЕЕО, образувано в резултат на употребата на ЕЕО

в) Отпадъците, образувани при предварително третиране на ИУЕЕО.

Наредбата не се прилага за ЕЕО, което е част от друго оборудване, попадащо в категориите или е използвано за защитата на интересите на Република България, свързани с националната сигурност, както и за оръжия, муниции и бойни материали и ЕЕО, предназначено за специфични военни цели и образуваното от тях ИУЕЕО.

С Наредбата за ЕЕО се ограничава, а в някои случаи и забранява пускането на пазара на ЕЕО от определени категории съдържащо олово, живак, кадмий, шествалентен хром, полибромирани бифенили (ПББ) и полибромирани дифенилетири (ПБДЕ).

Електрическо и електронно оборудване условно се разделя на – ЕЕО предназначено за употреба в бита и ЕЕО предназначено за употреба извън бита.

3. Задължения на лицата, пускащи на пазара ЕЕО

Производителите на ЕЕО и производителите на материали и компоненти за него са задължени да предприемат мерки при проектирането и производството им за улесняване на предварителното третиране и оползотворяването, особено на повторното използване и рециклиране на ИУЕЕО и материалите и компонентите от него с цел опазването на човешкото здраве, околната среда и повишаване на безопасността на ЕЕО.

Лицата, пускащи на пазара ЕЕО имат задължения, да маркират с трайна маркировка, с цел минимизиране изхвърлянето на ИУЕЕО в общия поток битови отпадъци, улесняване на неговото разделно събиране и установяване датата на производство или пускане на пазара на ЕЕО. Задължително за ЕЕО, предназначено за употреба в бита, е в инструкциите на уреда да бъде включена информация на български език за:

1. изискването за разделното събиране на ИУЕЕО и забраната за изхвърлянето му в контейнери за смесени битови отпадъци;
2. създадените системи за обратно приемане и събиране на ИУЕЕО;
3. ролята на потребителите в разделното събиране, повторното използване, рециклирането и другите форми на оползотворяване на ИУЕЕО;
4. възможното вредно въздействие върху околната среда и човешкото здраве в резултат на наличие на опасни вещества в ЕЕО;
5. начина на отстраняване на вградените батерии и акумулатори от потребителя;
6. значението на обозначението за забрана за изхвърляне на ИУЕЕО в битовия поток на отпадъците.

Задължение на лицата, извършващи продажба на крайните потребители, е да поставят на видно място в търговските обекти табели, съдържащи информация за:

1. възможностите и начина за обратно приемане в търговския обект на ИУЕЕО, образувано в бита;
2. другите налични места за предаване на ИУЕЕО;
3. значението на обозначението за забрана за изхвърляне на ИУЕЕО в битовия поток на отпадъците.

4. Отговорности на лицата, пускащи на пазара ЕЕО

Наредбата за ЕЕО въвежда за лицата, пускащи на пазара ЕЕО за употреба в бита, отговорност за изпълнение на количествени цели за разделно събиране, рециклиране и/или оползотворяване на ИУЕЕО, съгласно чл.11, ал. 1 от ЗУО. Тези цели са регламентирани в чл.11 и чл.12 от Наредбата и са постигнати поетапно съгласно сроковете по §2, §3, §4, §5и §6 от Заключителните разпоредби.

Лицата, които пускат на пазара ЕЕО, предназначено за употреба извън бита са длъжни да осигурят събирането на цялото количество ИУЕЕО, маркирано и образувано от пуснатите на пазара от него ЕЕО без заплащане от страна на притежателите на ИУЕЕО.

Притежателите на ИУЕЕО, което е образувано от източници извън бита и не е маркирано съгласно изискванията, отговарят за неговото събиране, транспортиране, временно съхраняване, предварително третиране, рециклиране, оползотворяване и обезвреждане.

Количеството отпадъци, получени след употребата на ЕЕО, което всяко отделно лице е длъжно да събере за изпълнение на задълженията си, е равно на частта от количеството, за което са отговорни всички лица, пускащи на пазара ЕЕО, съответстваща на пазарния му дял в Република България през същата година.

Цялото ИУЕЕО, събрано в съответствие с чл.11, чл.12 и чл.13 от Наредбата за ЕЕО, трябва да се предава за повторно използване като цял уред или предварително третиране, рециклиране и/или оползотворяване.

Изпращането на ИУЕЕО, както и на компоненти, материали и вещества от ИУЕЕО от територията на страната към територията на друга държава - членка на ЕО, и/или изнасянето им с цел оползотворяване, в т. ч. рециклиране, извършено при спазване изискванията на Регламент 1013/2006 за превоз на отпадъци на Европейската общност, се зачита за изпълнение на целите, посочени в чл.15 от Наредбата за ЕЕО.

След влизане в сила на изменението на Наредбата за ЕЕО (10.07.2008г.), лицата пускачи на пазара ЕЕО изпълняват задълженията си по чл.11, 12 и 15 индивидуално или чрез колективни системи, осъществявани от организация по оползотворяване, събират ИУЕЕО групирани по следния начин:

1. големи домакински уреди от категория 1;
2. малки домакински уреди от категория 2;
3. информационно и телекомуникационно оборудване от категория 3;
4. потребителски уреди от категория 4;
5. осветителни тела от категория 5 с изключение на газоразрядни лампи по т.6;
6. газоразрядни лампи;
7. електрически и електронни инструменти от категория 6 с изключение на големи стационарни единици промишлено оборудване;
8. електрически и електронни играчки, уреди за забавление и спорт от категория 7;
9. медицински устройства от категория 8;
10. уреди за мониторинг и контрол от категория 9;
11. автомати от категория 10.

За извършване на дейностите по събиране, транспортиране, временно съхраняване, предварително третиране, оползотворяване и/или обезвреждане на ИУЕЕО, съгласно чл.25 от Наредбата за ЕЕО се изисква разрешение или регистрационен документ, издадени по реда на глава пета, раздел I или II от ЗУО, или комплексно разрешително, издадено по реда на глава седма, раздел II от ЗООС. Организацията по оползотворяване на ИУЕЕО трябва да притежава разрешение, издадено по реда на глава пета, раздел IV от ЗУО.

II. ПРЕГЛЕД НА СИТУАЦИЯТА

Наредбата за ЕЕО е изцяло съобразена с въведените в ЗУО принципи на ЕС за покриване на разходите за разделно събиране, предварително третиране, оползотворяване и обезвреждане на отпадъци - “замърсителят плаща” и “отговорност на производителя”. Наредбата дава възможност на лицата които пускат на пазара ЕЕО да изпълняват задълженията си индивидуално или чрез колективна система. В случай, че не изпълнят задълженията си по Наредбата за постигане на количествените цели за разделно събиране и рециклиране на ИУЕЕО, те заплащат размера на продуктовата такса за ЕЕО по сметката на ПУДООС.

През отчетната 2009г. разрешение от МОСВ за извършване на дейност са имали дванадесет организации по оползотворяване. От тях десет са получили разрешение през 2009г., като пет от тях са извършвали дейност през годината – „Екоелектрон” АД, „ИУЕЕО Рециклиране” АД, „Трансинс технорециклираща компания” АД, „Еко-ел България” АД, „Булекотех” АД, а останалите пет не са извършвали дейност – „Елретех” АД, „Екоресор електрик” АД, „Електрика груп” АД, „Екобулпак” АД и „Стим-електро” АД. Останалите две организации „Екобултех” АД и „Елтехресурс” АД извършват дейност съответно от 2006г и 2008г. Организацията е колективна система за изпълнение на задълженията на своите членове, които са отговорни лица по наредбата за ЕЕО.

Шест са фирмите с утвърдени програми за индивидуално изпълнение на задълженията по Наредбата за ЕЕО, през 2009г. – “Айсберг 93” ЕООД , “Елукс” ООД, “Теси” ООД , “Марели” ЕООД, “Авангард Технологии” АД, “Казино Технологии” АД.

На всеки три месеца на интернет страницата на ИАОС се публикува информация както за количеството пуснато на пазара в страната ЕЕО, така и за количеството събрано ИУЕЕО.

С изменението през 2008г. на Наредбата за определяне реда и размера за заплащане на продуктова такса за продукти, след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци се измениха наредбите за масово разпространени отпадъци, в това число и Наредбата за ЕЕО. С тези изменения се въведе изискването лицата, които пускат на пазара ЕЕО да предоставят информация за количеството пуснати от тях ЕЕО в електронен формат. Тъй като информационната система за предоставяне на информацията в електронен формат не е изградена напълно, се използва информацията, която се получава от НСИ, АМ и НАП за определяне на количеството пуснато на пазара ЕЕО. Поради тази причина на страницата на ИАОС е публикувана една обобщена справка за цялата 2009г. за пуснатото на пазара ЕЕО.

На интернет страницат на ИАОС е публикувана информацията за събраните количества ИУЕЕО по тримесечни периоди, както и обобщена справка за събраното ИУЕЕО за цялата 2009г.

III. ПРЕДПРИЕТИ МЕРКИ ОТ ОРГАНИЗАЦИИТЕ ПО ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ, ОТ ЛИЦАТА ПУСКАЩИ НА ПАЗАРА ЕЕО ИЗПЪЛНЯВАЩИ ЦЕЛИТЕ ПО НАРЕДБАТА ИНДИВИДУАЛНО И ОТ ПУДООС

▪ Изпълнението на чл.5, чл.6 и чл.8 от Наредбата

Пусканото на пазара ЕЕО от индивидуално изпълняващи целите си фирми не съдържа опасни вещества забранени в чл.5 от Наредбата за ЕЕО и е маркирано според изискванията на чл.8 от Наредбата за ЕЕО с обозначението за разделно събиране (зачертан контейнер), наименование и идентификационен код по БУЛСТАТ и дата на производство. Всички индивидуално изпълняващи целите си фирми изготвят удостоверения за съответствие с изискванията на чл.5, ал.1 по образец съгласно приложение №3а, за пусканото от тях на пазара ЕЕО. Произвеждането и проектирането на ЕЕО от индивидуално изпълняващите задълженията си лица се осъществяват по начин улесняващ повторното му използване, което е потвърдено от практиката, за разлика само от осветителните тела които от гледна точка на безопасността и опазване на човешкото здраве, не се препоръчва повторното им използване.

За изминалата 2009 г. организациите по оползотворяване са предприели мерки за изпълнението на чл.5, чл.6 и чл.8 от Наредбата за ЕЕО като са запознали своите членове с изискванията относно забраната за пускане на пазара на ЕЕО, попадащо в категории от 1 до 7 и 10 и съдържащо олово, живак, кадмий, шествалентен хром, полибромирани бифенили (ПББ) и полибромирани дифенилетири (ПБДЕ), посочени в чл.5, както и с мерките съгласно чл.6 за улесняване на предварителното третиране на ИУЕЕО. Членовете на организацията са били информирани за изискването за поставянето на маркировка съгласно чл.8.

▪ Изпълнението на целите по чл.11 относно ИУЕЕО, образувано в бита

Членовете на организациите по оползотворяване изпълняват задълженията за събиране на ИУЕЕО чрез сключени договори с фирми подизпълнители, които притежават разрешение за дейности с ИУЕЕО. Основната схема за събиране на ИУЕЕО образувано от бита е чрез мрежа от пунктове, в които домакинствата предават ИУЕЕО от всички групи. В основата си това са съществуващи пунктове за събиране на отпадъци от черни и цветни метали, които са преобразувани и дооборудвани. Други разпространени схеми са чрез мобилни събирателни пунктове и събиране на ИУЕЕО по заявка от домакинствата.

Събраното количество ИУЕЕО от бита е извършено без заплащане от страна на крайните потребители, като събирането се извършва както в обекти на фирмите притежаващи разрешение за дейности с ИУЕЕО, така и в търговските обекти за продажба на ЕЕО на крайните потребители.

Пет от фирмите изпълняващи задълженията си индивидуално не пускат на пазара оборудване предназначено за употреба в бита, а шестата - фирма „Теси” ООД е сключила договори с фирми притежаваща разрешение за дейности с ИУЕЕО за гарантиране на събирането на необходимите количества ИУЕЕО от бита за изпълнение на задълженията им по чл.11 и чл.15.

▪ Изпълнението на целите по чл.12 относно ИУЕЕО, образувано извън бита

Фирмите пускани на пазара оборудване предназначено за употреба извън бита, имат задължението да съберат излязлото от употреба ЕЕО, което е маркираното от самите тях. През 2009г. цялото количество ИУЕЕО, което е маркирано от индивидуално изпълняващи задълженията си лица е събрано, като количествата не са големи. Това основно се дължи на дългия експлоатационен срок на произвежданото от тях ЕЕО.

С цел гарантиране изпълнение на заложените цели по Наредбата за ЕЕО индивидуално изпълняващи задълженията си лица са сключили договори с крайните потребители на ЕЕО предназначено за употреба извън бита, за обратно връщане на ЕЕО когато то излезе от употреба.

Събирането на ИУЕЕО на мястото на образуването му, образувано от ЕЕО предназначено за употреба извън бита, е заложено в договора между организациите и дружествата за събиране, притежаващи необходимите разрешителни документи.

▪ **Изпълнението на целите по чл.15 от Наредбата относно постигане на цели за оползотворяване/ рециклиране**

През 2009г. организациите по оползотворяване са постигнали заложените цели на оползотворяване/ рециклиране на ИУЕЕО. Най-висок процент на оползотворяване е достигнат в категориите големи домакински уреди, което се дължи на компонентния състав на ЕЕО.

Индивидуално изпълняващите задълженията си лица също са постигнали заложените в чл.15 на Наредбата за ЕЕО цели за оползотворяване и рециклиране, с висок процент на повторно използване на материалите, като няма оборудване което да е върнато на пазара за повторна употреба като цял уред.

▪ **Изпълнението на плана за увеличаване на количеството разделно събрано, оползотворено, рециклирано и повторно използвано ИУЕЕО**

Част от индивидуално изпълняващите задълженията си лица поддържат регистър с данни за предоставените съоръжения, името на клиента и адреса където е инсталирано оборудването, с цел по-пълно изпълнение на задълженията за събиране на цялото пуснато на пазара оборудване, когато то се превърне в отпадък.

Организациите по оползотворяване са сключили договори както с редица фирми за организиране на разделно събиране на ИУЕЕО на тяхна територия, така и с големи търговски вериги за електрическо и електронно оборудване, с цел да бъде осигурена максимално широка система за обратно приемане на ИУЕЕО от крайните потребители.

▪ **Събирането на ИУЕЕО от домакинствата, административните, социалните и обществените сгради, търговските и други обекти**

Най-ефективната схема за събиране на ИУЕЕО от бита, доказана от практиката в държавите от Европейския съюз е изграждането на мрежа от пунктове, в които се събира всякакво ИУЕЕО, като връщането му се извършва от самите домакинства. И през 2009г., както и досега изграждането на система, се извършва чрез преустройство и дооборудването на съществуващи пунктове за изкупуване на отпадъци от черни и цветни метали, тъй като те традиционно приемат отпадъци, съдържащи голямо количество метали и са широко познати на населението.

През 2009г. продължи реализирането на проекти за организиране на разделно събиране на ИУЕЕО на територията на търговските обекти, като за целта организациите и индивидуално изпълняващи задълженията си лица са осигурили необходимите контейнери, указателни табели, информационни материали и организирано извозване на събраното ИУЕЕО.

Основното количество разделно събрано ИУЕЕО през 2009г. е събрано от домакинствата, поради което продължава популяризирането на дейността сред административните, социални и обществени ведомства, като от тях се събират предимно информационно и телекомуникационно оборудване.

▪ **Събирането на ИУЕЕО, образувано извън бита**

С оглед изпълнение на задълженията за събиране на ИУЕЕО извън бита, индивидуално изпълняващи задълженията си фирми са предприели необходимите мерки и са информирали клиентите си за начина на функциониране на системата за разделно събиране, която е разработена от самите тях. Фирмите предоставящи ЕЕО директно на крайни потребители използват клаузи в договорните документи

задължаващи потребителя да ги уведоми при образуване на ИУЕЕО, а също така е вменена и отговорност на потребителя при неправомерно освобождаване от електронния отпадък. Организирането на дейностите по изпълнение на задълженията на производителите и вносителите на маркирано ЕЕО, предназначено за употреба извън бита е възложено на организацията в която членуват чрез сключени договори. По този начин организацията поема отговорност за ЕЕО в момента в които то стане отпадък.

- **При временно прекъсване на събирането или намаляване на количеството на събраното ИУЕЕО и неговото последващо оползотворяване, рециклиране и повторно използване**

За да осигури постоянно количество на ИУЕЕО, постъпващо в системата за разделно събиране, предварително третиране и предаване за повторна употреба и оползотворяване, организацията през 2009г. са предприели следните мерки:

- Сключени са договори за събиране на ИУЕЕО с фирми опериращи на територията на цялата страна.
- Непрекъснато следене и получаване на актуална информация за количествата пуснати на пазара ЕЕО
- Непрекъснато следене и получаване на актуална информация за количествата разделно събрано и третирано ЕЕО

- **Компенсирането на негативните влияния върху пазарната цена на рециклираните материали**

През 2009г. всяка фирма и организация използва различен план, с който да минимизира негативните влияния от промяна на пазарните цени на рециклируемите материали. Предвидените мерки в случай на спад на цените на рециклируемите материали са следните: буферно складиране на материали от ИУЕЕО до отминаване на негативните влияния върху пазарната цена; следене на състоянието на пазара на рециклируеми материали на различни преработватели; намаляване на административните разходи, набиране на финансов резерв; при промяна на определен вид материали се залага на увеличена реализация на останалите материали.

- **Информирането и привличането на потребителите за участие в разделното събиране на ИУЕЕО и проведените информационни кампании**

Значително внимание е отделено, както от страна на организацията, така и от страна на индивидуално изпълняващи задълженията си лица, за запознаване на потребителите в местата за продажби, чрез поставяне на контейнери с указателни табели, поставяне на указания за разделно събиране, брошури с информация относно възможностите за предаване на ИУЕЕО и обяснения на знака за разделно събиране на ИУЕЕО.

През 2009г. организацията използва различни кампании за запознаване, както на членовете си, така и на обществеността, с цел повишаване на общественото съзнание и популяризиране на събирането и оползотворяването на ИУЕЕО. За целта са използвани, средствата за масова информация, различни рекламно-информационни материали, реклами и публикации в интернет.

- **Намаляването на съдържанието на опасни вещества и препарати, вложени в ЕЕО при производството му**

Индивидуално изпълняващи задълженията си фирми не пускат на пазара ЕЕО съдържащо опасните вещества, които са забранени в чл.5 на Наредбата за ЕЕО, като за целта изискват актуална информация от доставчиците за състава на материалите, проучват възможността за използване на иновационни технологии.

Организациите оказваха методическа помощ на своите членове за привеждане в съответствие на ЕЕО с изискванията за намаляване на опасни вещества и препарати, вложени в ЕЕО при производството му.

▪ **Информирането на лицата, които извършват събиране, временно съхраняване, предварително третиране и оползотворяване на ИУЕЕО относно различните компоненти и материали на ЕЕО**

През 2009г. организациите по оползотворяване са запознали лицата , с които е сключен договор за извършване на дейности по събиране, временно съхраняване и предварително третиране на ИУЕЕО, с компонентите на различните видове ИУЕЕО, както и със съдържачите се в някои от тях опасни вещества.

За информиране на лицата извършващи предварителното третиране и оползотворяване на ИУЕЕО, се провеждат редовни курсове от страна на индивидуално изпълняващите задълженията си лица, за запознаване в детайли с влаганите материали, техния монтаж и функции, което да гарантира екологосъобразното третиране на отпадъците. Лицата изпълняващи задълженията си индивидуално предоставят както инструкции , така и достъп в реално време за компонентите и материалите на техните продукти, както и информация за улесняване на поддръжката, ремонта, повторното използване, както и правилното и екологосъобразно третиране на ИУЕЕО.

▪ **Улесняването на предварителното третиране, оползотворяването, повторното използване и рециклирането на ИУЕЕО и компоненти и материали от него**

На членовете на организациите се оказва методическа помощ за прилагане на схеми за еко-маркировка и проектиране на продуктите по екологосъобразен начин, като предоставят информация на своите членове за световните новости и примери за проектиране на продукти с улеснено разкомплектоване и такива, изработени от материали подлагащи се на еднакво третиране.

За улесняване на предварителното третиране и оползотворяване на ИУЕЕО и с изискванията на Наредбата за ЕЕО индивидуално изпълняващи задълженията си лица проектират и произвеждат ЕЕО с цел по-лесното му третиране. Освен това са предоставили информация за вида и състава на материалите и компонентите, които се използват при производството на ЕЕО, на фирмите с които са сключили договор за събиране на тяхното ИУЕЕО.

▪ **Привличане на производителите и вносителите на ЕЕО в организациите по оползотворяване**

През 2009г. организациите по оползотворяване направиха значителни усилия за привличане на производителите и вносителите на ЕЕО. Договорът, който те предлагат на лицата пускащи на пазара ЕЕО, гарантира прехвърляне на всички задължения за изпълнение на целите за разделно събиране, рециклиране и оползотворяване на ИУЕЕО, оптимизиране на разходите, дългосрочно и устойчиво решение за изпълнение на задълженията.

За разясняване на предимствата от членството в организацията са извършени реклама във вестниците, организиране на семинари и срещи с браншови камари и организации.

▪ **Изпълнението на сключените договори по чл. 21, ал. 3, т. 3 от Наредбата**

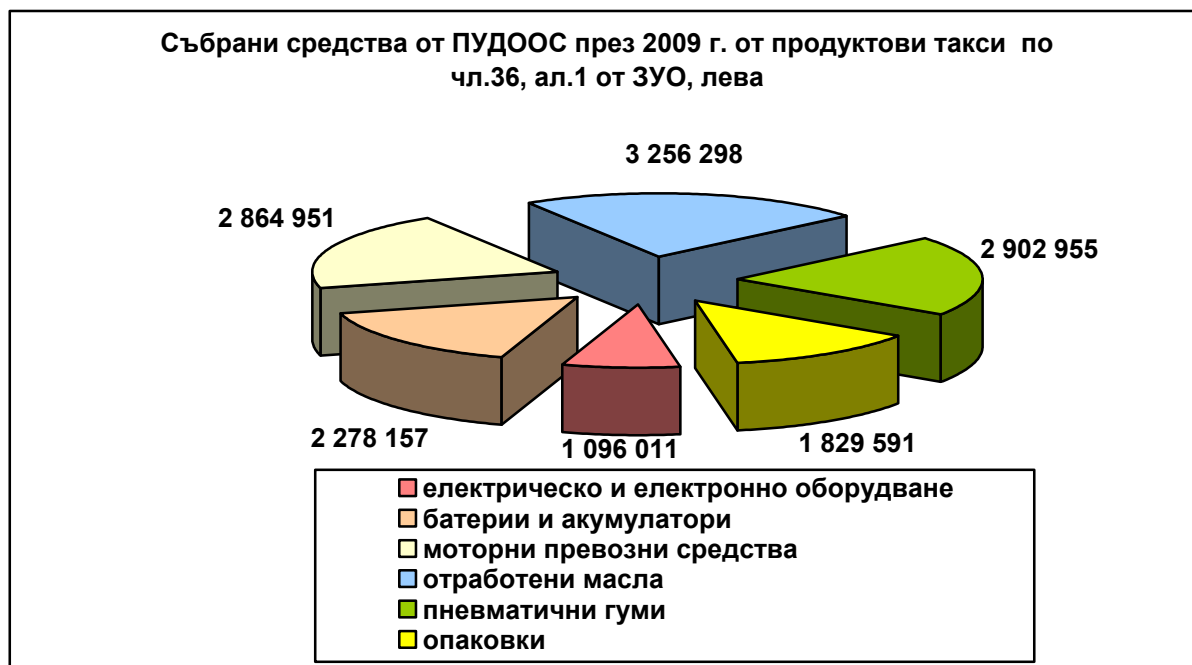
Задължените лица могат да изпълняват задълженията си по Наредбата за ЕЕО индивидуално или чрез колективна система. През изминалата 2009г. на територията на Република България има шест индивидуално изпълняващи задълженията си лица по Наредбата за ЕЕО, които имат сключени договори по чл.21, ал.3, т.3. Останалите задължени лица по Наредбата за ЕЕО са или членове на организациите по оползотворяване или са заплащали продуктова такса в ПУДООС.

▪ **Предприети мерки от ПУДООС за разходване на събраните средства от продуктови такси за пускане на пазара на ЕЕО**

Основната задача на ПУДООС е да финансира екологични проекти и дейности за изпълнение на национални и общински стратегии и програми в областта на околната среда. Приходите на ПУДООС се формират от такси, определени със специалните закони в областта на околната среда, целево предоставени средства от държавния бюджет за екологични програми, дарения от местни и чуждестранни физически и юридически лица, постъпления от лихви и депозити, глоби и имуществени санкции за административни нарушения по Закона за опазване на околната среда (ЗООС), наложени от министъра на околната среда и водите или от упълномощени от него длъжностни лица, както и други постъпления, определени с нормативен акт.

Постъпилите средства в ПУДООС през 2009г. от продуктови такси по чл. 36, ал.1 от ЗУО за пускане на пазара на Р България на електрическо и електронно оборудване, масла, батерии и акумулатори, пневматични гуми, опаковки и моторни превозни средства е представена на Фиг.1.

Фигура 1

Източник: ПУДООС

Събраната сума от заплатени такси за ЕЕО през 2009г. възлиза на 1 096 011 лв.

На Фиг.2 е представено разпределението на постъпилите средства в ПУДООС от продуктова такса за електрическо и електронно оборудване след влизане в сила на Наредбата за ЕЕО – юли 2006г.

Източник: ПУДООС

Голямата разлика в събраните продуктови такси през 2008 г. и 2009г. може да се обясни с увеличения пазарен дял на втората организация по оползотворяване, както и с появата на останалите десет организации през 2009г.

Липсват данни за предприетите мерки за организиране на събирането, съхраняването, предварителното третиране, рециклирането, оползотворяването и/или обезвреждането на ИУЕЕО през 2009г. от ПУДООС.

IV. ДАННИ ЗА ОСЪЩЕСТВЕНИЯ КОНТРОЛ ОТ ДЪРЖАВНА АГЕНЦИЯ ЗА МЕТРОЛОГИЧЕН И ТЕХНИЧЕСКИ НАДЗОР И КОМИСИЯТА ЗА ЗАЩИТА НА ПОТРЕБИТЕЛИТЕ

В изпълнение на задълженията си по Наредбата за ЕЕО за контролна дейност Комисията за защита на потребителите е извършила 183 инспекции на битови уреди, в резултат на които състави 13 акта за констатирани нарушения.

Във връзка със задълженията си по Наредбата за ЕЕО Държавна агенция за метрологичен и технически надзор през 2009г. проведе планова проверка на ЕЕО от категории 1.Големи домакински уреди, 2.Малки домакински уреди и 3.Информационно и телекомуникационно оборудване и по точно на електрически вентилатори, сокоизтисквачки и лаптоп компютри.

Подборът на продуктите групи е съобразен с потребителското търсене и търговската реализация на продуктите. Проверени са общо 222 бр. продукти, като при проверката е установено:

- 221 бр. продукти имат нанесена маркировка с обозначението, от приложение №4 (представляващо зачертан котейнер), съгласно изискванията на чл.7;
- 59 бр. продукти са без удостоверение за съответствие по образец (Приложение №3а);
- 65 бр. продукти са с удостоверение, чието съдържание не съответства на образца по Приложение №3а;
- 64 бр. продукти са без обявен БУЛСТАТ на лицето което пуска на пазара ЕЕО.

Анализът на проверката показва, че част от фирмите, въвеждащи на пазара ЕЕО не предоставят на търговските обекти, издадените от тях удостоверения за съответствие за проверяваните продукти, съгласно изискванията на чл.5 от Наредбата за ЕЕО.

За предприемане на съответните коригиращи действия ДАМТН е изпратила уведомителни писма към лицата, които пускат на пазара ЕЕО. Целта е да бъде обяснено на фирмите задълженията им, както и да се получи обратна информация за мерките, които възнамеряват да предприемат за спазване на чл.5 от Наредбата за ЕЕО.

Най-честия отговор на уведомителните писма от лицата, пускащи на пазара ЕЕО, е че са запознати с изискванията на Наредбата за ЕЕО и са изпратени копия от удостоверенията за съответствие за пусканото от тях на пазара ЕЕО и са декларирали готовност за предоставянето им в търговските обекти.

Резултатите от проведената кампания може да се обобщат по следния начин:

1. Проверени са общо 222 бр.продукта, като за тях е установено спазване на изискванията на чл.7 и чл.9 и пропуски в прилагане на чл.5.
2. Осъществена е кореспонденция със 24 бр. лица които пускат на пазара ЕЕО, основно вносители.
3. Няма фирми, които да не са предоставили информация за предприетите от тях действия за спазване на Наредбата за ЕЕО.
4. В съответствие с практиката на държавите членки на ЕС през 2009г. не са предприемани административнонаказателни мерки.
5. Не е извършван XRF анализ на подбрани продукти, каквата е практиката в голяма част от държавите членки на ЕС, като се планира да се направи такъв анализ на електрически играчки през 2010г.

Като основни изводи от получените резултати може да се посочи недостигът на информация за характера и задълженията на фирмите пускащи на пазара ЕЕО, в частта относно чл.5 на Наредбата за ЕЕО, както и необходимостта от прецизиране на нормативната база в частта по административнонаказателна дейност с цел ефективно прилагане на мерките от контролните органи.

V. КОЛИЧЕСТВЕНИ ДАННИ ВЪВ ВРЪЗКА С ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА НАРЕДБАТА ЗА ЕЕО

1. Пуснато на пазара в страната електрическо и електронно оборудване

Съгласно Допълнителните разпоредби на Наредбата за ЕЕО, пускане на пазара на електрическо и електронно оборудване е първото му предоставяне на разположение на потребителите срещу заплащане или безплатно с цел неговото използване или употреба.

Производителите и вносителите на ЕЕО, предназначено за употреба в бита, създават системи за разделно събиране на ИУЕЕО образувано в бита, като те трябва да осигурят събирането му от крайните потребители.

Въз основа на получените данни от лицата пускатчи на пазара ЕЕО, АМ, НАП и НСИ, количеството ЕЕО пуснато на пазара на Република България за 2009г. е 64 088 153 кг.

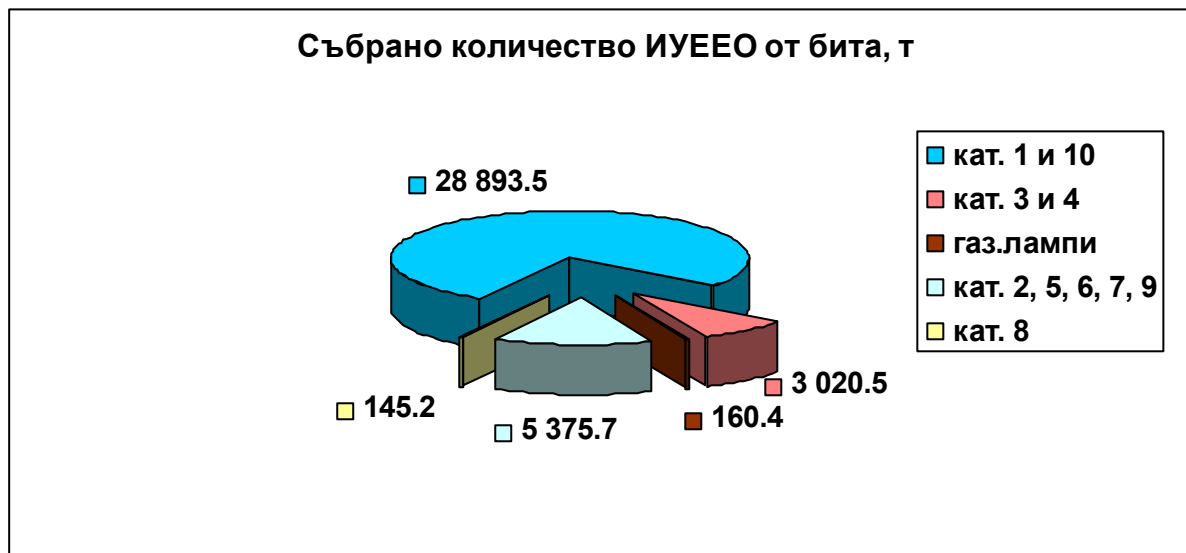
2. Събрано ИУЕЕО от лицата, извършващи дейности по събиране на ИУЕЕО

Лицата, извършващи дейности по събиране, транспортиране и временно съхраняване, трябва да притежават разрешение или регистрационен документ, издадени по реда на глава пета, раздели I и II от ЗУО или комплексно разрешително издадено по реда на глава седма, раздел II от ЗООС. За събиране на ИУЕЕО в обектите на лица, предлагащи ЕЕО за продажба на крайните потребители, не се изисква разрешение или регистрационен документ, когато обектите и съдовете се обслужват от друго лице притежаващо необходимия документ.

Събирането на ИУЕЕО е в зависимост от неговия произход и маркировка - от бита или извън бита, маркирано или немаркирано. Както през 2008г. и 2007г., така и през 2009г. основното количество на събраното ИУЕЕО е от бита и е не е маркирано – 37 592,98 т.

На Фиг.3 е дадено разпределение на събраното ИУЕЕО от бита за 2009г. по категории ЕЕО, групирани съгласно чл.15.

Фигура 3

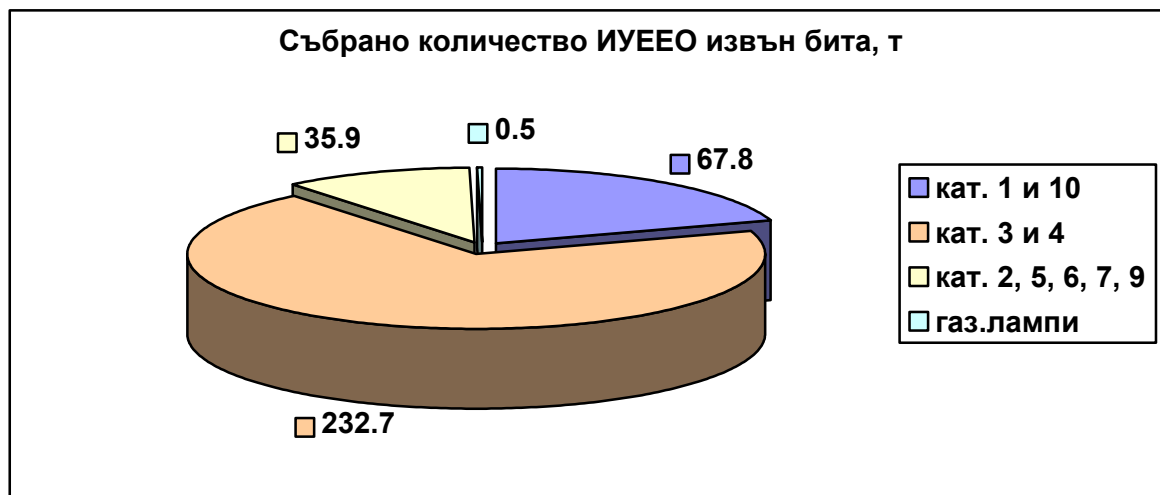
Източник: ИАОС

Най – голямото количество събрано ИУЕЕО от бита е от големите домакински уреди, а най-малко са събраните медицинските апарати.

През 2009г. количеството събрано ИУЕЕО от бита, което е маркирано е едва 0.01% основно от големи домакински уреди. Тази голяма разлика между събраното ИУЕЕО, което е маркирано и това което не е маркирано може да се обясни с експлоатационния срок на уредите.

Всяко лице пукащо на пазара ЕЕО, предназначено за употреба извън бита, е длъжно да събере разделно цялото количество ИУЕЕО, маркирано и образувано от пуснатите на пазара от него ЕЕО. На Фиг.4 е представено разпределение на събраното ИУЕЕО извън бита за 2009г. по категории, групирани съгласно чл.15

Фигура 4

Източник: ИАОС

Количество ИУЕЕО събрано извън бита за 2009г., както и това събрано от бита е предимно от категориите големи домакински уреди и информационно и телекомуникационно оборудване. Една от причините за това е различното единично тегло на уредите в различните категории ЕЕО.

3. Предварително третиране, повторно използване, рециклиране, оползотворяване и/ или обезвреждане на ИУЕЕО

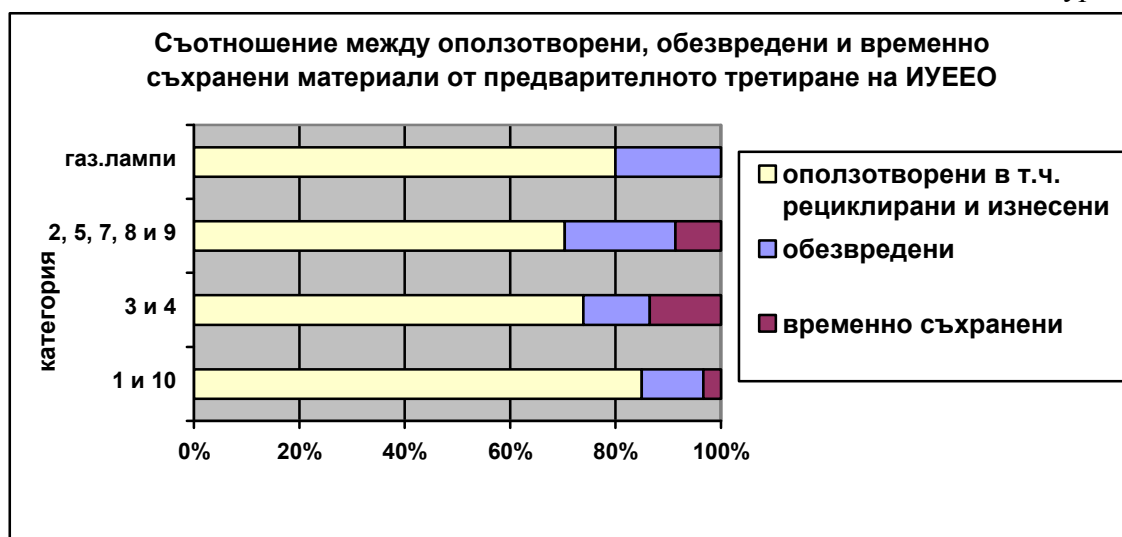
Количествата изнесено ИУЕЕО преди да е третирано в страната през 2009г. са от категория информационно и телекомуникационно оборудване и газоразрядни лампи, като се изнася с цел оползотворяване и рециклиране.

Съгласно данните от годишните отчети за 2009г. получени по Наредбата за ЕЕО, количеството на изнесените материали получени в следствие на предварителното третиране на ИУЕЕО е 15%, като основно се изнасят черни и цветни метали за оползотворяване и рециклиране.

На Фиг.5 е представено съотношение между оползотворените в т.ч. рециклирани, обезвредените и временно съхранените материали получени в резултат на предварителното третиране.

Фигура 5

Източник: ИАОС

За 2009г., както и за 2008г. най – голям е дялът на оползотворените материали получени от предварителното третиране на големите домакински уреди и газоразрядни лампи.

4. Брой на издадените разрешения, комплексни разрешителни и регистрационни документи по чл.12 ЗУО за дейности с ИУЕЕО, разрешенията на организациите по оползотворяване и броя на производителите и вносителите, изпълняващи задълженията си индивидуално

Общият брой на лицата притежаващи разрешение за събиране и третиране на ИУЕЕО в страната през 2009г. е 198. В табл.1 е представено броя и разпределението по РИОСВ на действащите разрешение през 2009г.

Таблица №1

№	Източник	Издадени през 2009г.	Преиздадени през 2009г.	Издадени преди 2009г.	Общ брой
1	РИОСВ Благоевград	2	1	1	3
2	РИОСВ Бургас	0	1	3	3
3	РИОСВ Варна	11	2	31	42
4	РИОСВ Велико Търново	5	4	10	15
5	РИОСВ Враца	0	0	6	6
6	РИОСВ Монтана	0	1	3	3
7	РИОСВ Пазарджик	1	1	5	6
8	РИОСВ Плевен	2	1	5	7
9	РИОСВ Пловдив	4	1	3	7
10	РИОСВ Русе	7	6	17	24
11	РИОСВ Смолян	2	0	3	5
12	РИОСВ София	10	8	22	32
13	РИОСВ Стара Загора	2	1	4	6
14	РИОСВ Хасково	4	1	9	13
15	РИОСВ Шумен	3	4	5	8
16	РИОСВ Перник	4	1	1	5
17	МОСВ	6	6	7	13
	ОБЩО	63	39	135	198

През 2009г. седем организации по оползотворяване на излязло от употреба електрическо и електронно оборудване, които притежават разрешение, издадено по реда на глава пета, раздел IV от ЗУО извършваха дейност - “Екобултех” АД, “Елтехресурс” АД, „Екоелектрон” АД, „ИУЕЕО Рециклиране” АД, „Трансинс технорециклираща компания” АД, „Еко-ел България” АД, „Булекотех” АД. Съгласно Заповед на Министъра на околната среда и водите и седемте организации са изпълнили задълженията си за разделно събиране, транспортиране, временно съхраняване, предварително третиране, повторно използване, рециклиране, оползотворяване и обезвреждане на ИУЕЕО, и са изпълнили целите по чл. 11, чл. 12 и чл. 15 на Наредбата за ЕЕО. Останалите пет организации по оползотворяване на излязло от употреба електрическо и електронно оборудване, които притежават разрешение, издадено по реда на глава пета, раздел IV от ЗУО не са извършвали дейност – „Елретех” АД, „Екоресор електрик” АД, „Електрика груп” АД, „Екобулпак” АД и „Стим-електро” АД.

През 2009г. има шест лица с утвърдени програми за индивидуално изпълнение на целите, които съгласно Заповед на Министъра на околната среда и водите, също са доказали изпълнението на задълженията си по Наредбата за ЕЕО.

VI. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЦЕЛИТЕ ПО СЪБИРАНЕ

Наредбата за ЕЕО въвежда количествени цели за разделно събиране, рециклиране и/или оползотворяване на ИУЕЕО. Целите по събиране на ИУЕЕО от бита са регламентирани в чл. 11 от Наредбата за ЕЕО. За периода 1 януари – 31 декември 2009г. целта е 4 килограма на жител. Изчислено спрямо броя на населението към края на 2009г. (7 563 710 жители на Р България, по данни на НСИ) целта за събиране на ИУЕЕО от бита на национално ниво е 30 254,8т. За периода Р България е изпълнила целта си по събиране на ИУЕЕО образувано от бита като събраното ИУЕЕО от бита е 42 094,8т.

VII. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЦЕЛИТЕ ПО РЕЦИКЛИРАНЕ

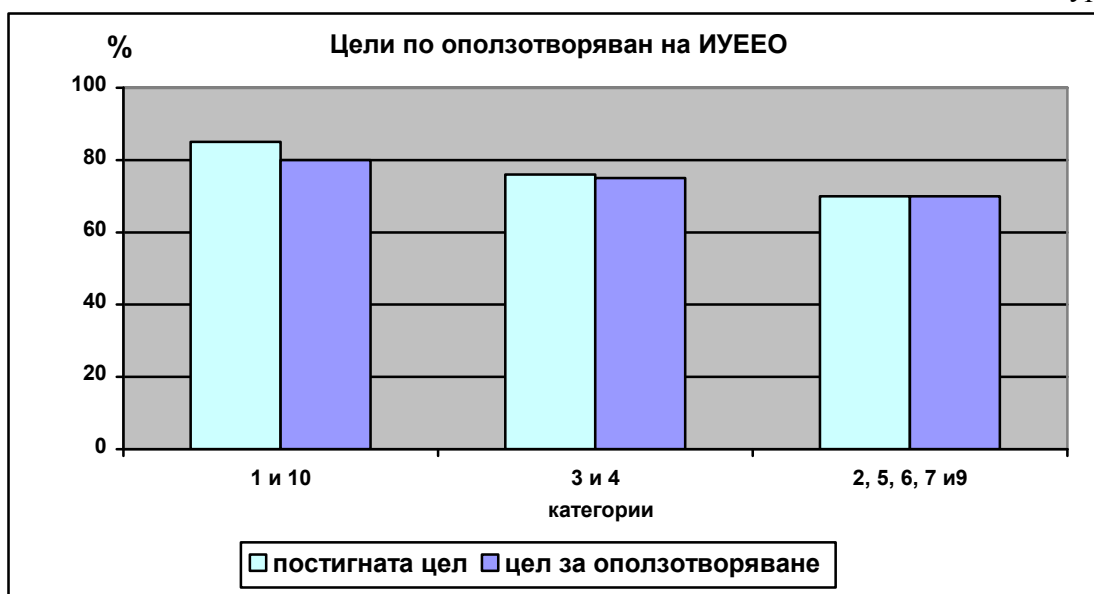
Целите по оползотворяване/ рециклиране са регламентирани в чл. 15 от Наредбата за ЕЕО.

За периода 1 януари – 31 декември 2009г. целите, които трябва да се постигнат за предварително третиране и рециклиране на ИУЕЕО по категории са:

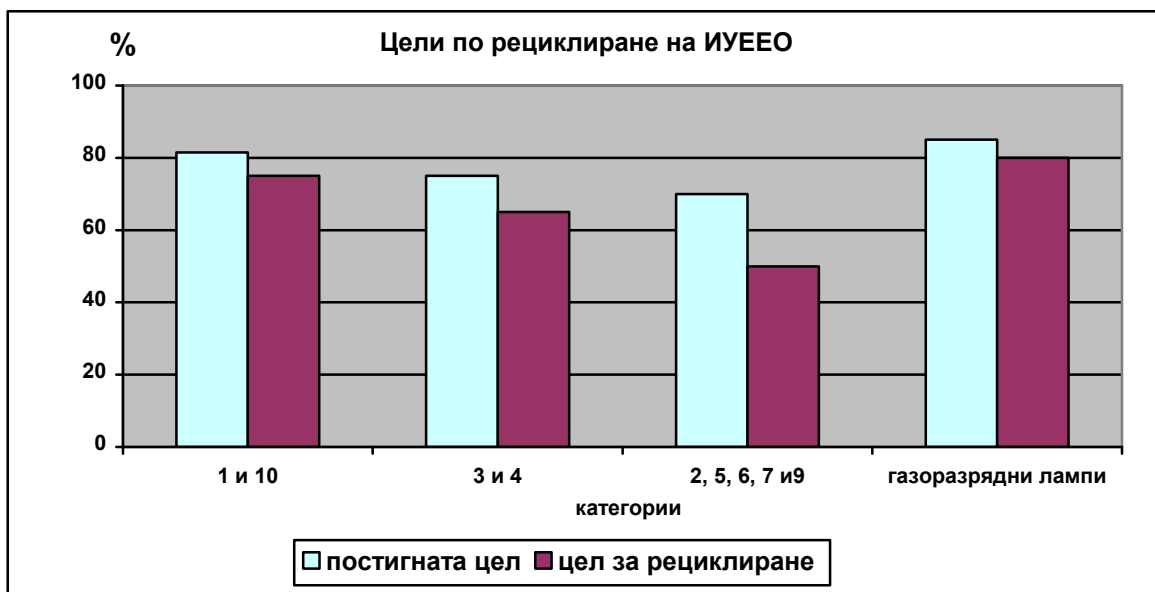
- за категории 1 и 10 – оползотворяване на 80% от теглото на ИУЕЕО, като не по-малко от 75% се рециклира или се използва повторно.
- за категории 3 и 4 – оползотворяване на 75% от теглото на ИУЕЕО, като не по-малко от 65% се рециклира или се използва повторно.
- за категории 2, 5, 6, 7 и 9 – оползотворяване на 70% от теглото на ИУЕЕО, като не по-малко от 50% се рециклира или се използва повторно.
- за газоразрядни лампи – рециклира или се използва повторно 80% от теглото на излезлите от употреба газоразрядни лампи.

Както е видно от Фиг.6 и Фиг.7 Република България е изпълнила целите по рециклиране и оползотворяване на ИУЕЕО по категории.

Фигура 6

Източник: ИАОС

Източник: ИАОС

VIII. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

От събраната и обработена информация за 2009г. може да се направят следните изводи и заключения:

1. Република България е изпълнила целите си по събиране на ИУЕЕО образувано от бита.
2. Република България е изпълнила целите си по събиране на ИУЕЕО образувано извън бита.
3. Република България е изпълнила целите си по оползотворяване и рециклиране на ИУЕЕО.
4. На територията на страната има шест фирми с утвърдени програми за индивидуално изпълнение на целите по Наредбата за ЕЕО.
5. Има дванадесет учредени организации по оползотворяване на ИУЕЕО.